

загальне самопочуття молоді під час дистанційного навчання, не дозволяють студентам насолоджуватися життям на повну, піклуватися про себе, стримують у більшості діях, не дають рухатися вперед до своїх цілей і сковують у прояві своєї унікальності. Зменшення простору, надлишок інформації про хворобу, підвищені вимоги до самого себе та збоку викладачів, виснажливість онлайн навчання, втрата попередніх тісних взаємин – це все наслідки негативних емоційних станів, та, власне, соціальної ізоляції, спричиненої пандемією COVID-19.

Список використаних джерел

1. Мухиярова Е.Н. Переживание одиночества в зрелом возрасте (гендерный аспект): автореф. дис... канд. психол. н. 19.00.01 общая психология, история психологии. Санкт Петербург. 2006. 19 с.
2. Тревога и тревожность: хрестом. Санкт Питербург : Питер. 2001. 256 с.
3. Штепа О.С. Емпіричне вивчення психологічних ресурсів особистості. Актуальні проблеми психології: Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. 2011. Том 11. Вип. 4. Ч.2. С. 335-361.
4. Brooks, S. The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence. URL: [https://www.thelancet.com/article/S0140-6736\(20\)30460-8/fulltext](https://www.thelancet.com/article/S0140-6736(20)30460-8/fulltext) (дата звернення: 18.04.2021р.).

Дзюба Тетяна Михайлівна,
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології
Полтавського національного педагогічного
Університету імені В.Г. Короленка

СУБ'ЄКТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОГО ПІЗНАННЯ ДОРΟΣЛОЇ ЛЮДИНИ

Актуальність дослідження. Важливою інтегральною характеристикою соціального пізнання виступає суб'єктність особистості. У новітніх наукових психологічних дослідженнях поняття «суб'єктність» широко використовується для методологічного аналізу пізнавальної активності та життєдіяльності дорослої людини (К.А. Альбуханова-Славська, О.В. Брушлинський, В.М. Галузьяк, В.О. Петровський, О.О. Сергієнко, М.Л. Смульсон, Г.С. Сухобська, В.О. Татенко та ін.). Водночас, у широті досліджень проблемного поля феномену суб'єктності чітко простежуються спроби віднайти єдину методологічну основу, яка б дала змогу зіставляти результати, отримані в різних дослідницьких школах і напрямках. Окрім того, слід зважити також на той факт, що становлення суб'єктності в онтогенезі зумовлює перехід в процесі соціалізації та індивідуалізації до власної траєкторії розвитку та набуття дорослою людиною соціальної зрілості.

К.В. Карпінський визначає суб'єктність як мінливу властивість особистості, обумовлену її субстратними характеристиками. Зокрема,

суб'єктність – є якісною властивістю, яка визначає здатність особистості до самоорганізації, саморегуляції; забезпечує узгодження зовнішніх і внутрішніх умов здійснення діяльності в часі; стає центром координації усіх психічних процесів, станів, властивостей, а також здатностей, можливостей і обмежень особистості відносно об'єктивних і суб'єктивних цілей, домагань і задач життєдіяльності [1].

Метою дослідження став теоретичний аналіз психологічного змісту та сутнісних ознак суб'єктності людини на етапі середньої дорослості.

Виклад основного матеріалу. Соціальна зрілість дорослої людини характеризується становленням нового рівня суб'єктності. Основу суб'єктності складає розвинена рефлексія, коли доросла людина звернена і до самої себе, і до інших людей (В.І. Слободчиков, Є.М. Ісаєв).

Суб'єктність – це основа особистості, інтегральна здатність людини вибудовувати своє життя у відповідності до своїх цілей та цінностей [4].

Обґрунтовуючи зміст соціальних «новоутворень» дорослої людини, В.І. Слободчиков визначає середню дорослість як етап універсалізації (перехід до старості) і виокремлює змістові характеристики суб'єктності людини:

1) суб'єктність особистості виявляється в активній творчій позиції дорослої людини при вирішенні нею життєвих завдань, в її здатності до саморегуляції та саморефлексії своєї діяльності;

2) суб'єктність – це особлива форма рефлексії самого себе, саморефлексії, яка виявляється у здатності дорослої людини розв'язувати будь-які протиріччя (за Г.В. Лобастовим [3]);

3) аксіома: щоб відбутися в якості суб'єкта, людина має довести власну суб'єктність, тобто вона вільно може брати на себе відповідальність за саму можливість неузгодженості цілей і результатів своєї активності;

4) як суб'єкт людина породжує себе в кожній своїй дії, проходячи цикл відповідних стадій суб'єктогенезу (народження суб'єкту):

I стадія – виявлення себе як суб'єкта діяльності, яка має відбутися, тобто прийняття людиною на себе відповідальності за непередбачувані завчасно результати своєї діяльності;

II стадія – виявлення себе як суб'єкта цілепокладання, тобто переживання можливості реалізації різних варіантів майбутнього, своєї причетності до створення образу бажаного результату і своєї здатності реалізувати бажане:

III стадія – виявлення себе як суб'єкта, який здійснює діяльність «тут і тепер», тобто реалізація можливостей, які відкриваються у здійснюваних за власної волею діях;

IV стадія – виявлення себе як суб'єкта, який відбувся у дії, тобто оцінка результатів як особистісно значущого новоутворення, що детермінований власною активністю.

Проблема суб'єктності особистості широко представлена й у роботах В.О. Петровського [5]. «Бути соціально зрілою особистістю» відповідно ідеї суб'єктності В.О. Петровського виявляється у: прагненні (активності) людини бути суб'єктом своїх вітальних контактів зі світом, тобто всього того, що

стосується її тілесного життя; прагненні бути суб'єктом предметної діяльності, яка може бути розкрита через ціннісно-сміслові утворення, механізми саморегуляції; прагненні бути суб'єктом самосвідомості, тобто процесу породження системи уявлень про себе, про свою сутність, породження образу свого Я (самопокладання у рефлексії); прагненні бути суб'єктом спілкування, що виявляється у відображеності людини в житті інших людей.

Відображена суб'єктність – це ідеальна форма буття однієї людини в іншій людині, її представлення й продовження в інших людях (метаіндивідне існування особистості).

Згідно акмеологічного підходу етап середньої дорослості характеризується оптимальною композицією суб'єктних властивостей особистості за трьома критеріями:

- 1) ефективність діяльності (життєвого шляху);
- 2) максимальна самореалізація особистості (її професійна та екзистенціальна задоволеність);
- 3) досягнення особистістю найвищого рівня розвитку (реалізації здібностей) [6].

Окреслені критерії визначаються науковцями як соціальна зрілість особистості, яка виявляється в здатності дорослої людини бути адекватним та активним суб'єктом (самодостатньою, творчою, конкурентоздатною особистістю). Соціальна зрілість здатність виявляється в: ролі особистості як інтегратора своїх психічних функцій, своїх ресурсів (самоконструювання своєї суб'єктності); вирішення особистістю внутрішніх та зовнішніх протиріч у процесі вироблення й реалізації картини (образу) світу, базової культури, світобачення, концепції (стратегії) життя, життєвих цінностей, особистісного кредо, життєвої позиції, життєвого шляху. Основою цього є перехід у поведінці від опори на середовище, від зовнішньої регуляції до опори на себе (до саморегуляції); до життєвого вибору через самовизначення на основі свободи й відповідальності [2].

Висновки. Суб'єктність є важливою характеристикою особистості, її здатності поєднувати свої психічні якості й особистісні властивості в єдиний функціональний комплекс, здатність співвідносити себе із зовнішніми й внутрішніми умовами життя, здатність до перетворення діяльності й життєдіяльності. В основі суб'єктності лежать механізми суб'єктної активності, а психологічним критерієм суб'єктності є процес ініціації саморозвитку і набуття соціальної зрілості.

Список використаних джерел

1. Карпинский, К.В. (2006). Подходы к пониманию субъекта в психологии. Весн. Гродз. дзярж. ун-та. Сер, 4, 59-65.
2. Клапаред, Э. (2007). Психология ребенка и экспериментальная педагогика: Проблемы и методы. Душевное развитие. Умственное утомление. Душевное развитие. Умственное развитие: пер. с фр. М.
3. Лобастов, Г.В. Проблемы логики в психологии / Логика. М.: НИИ школьных технологий, 2009.

4. Митина, Л.М. (2004). Психология труда и профессионального развития учителя.

5. Петровский, В.А. (1996). Личность в психологии: Парадигма субъективности: Учебное пособие. Феникс.

6. Слободчиков, В.И., & Исаев Е.И. (2000). Основные ступени развития субъективности человека. In Слободчиков В.И., Исаев Е.И. Основы психологической антропологии. Психология развития человека: Развитие субъективной реальности в онтогенезе (p. 212).

Дидів Марта-Вікторія Василівна,
студентка II курсу спеціальності «Психологія»
Національного університету «Львівська політехніка»

ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ФАБІНГУ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність дослідження. В останні роки сучасна глобальна мережа інтернет стає продовженням життя користувача, середовищем, де сучасній людині є набагато комфортніше та зручніше ніж в живому спілкуванні. У наш час смартфон став предметом першої необхідності, адже легкість під'єднання до інтернету, його економічна й локальна доступність та можливість користування із будь-якого девайсу, зробили його основним помічником і порадиником сучасної людини. Однак, сучасні гаджети принесли в життя людини і нові проблеми. Їх вдосконалення наклало колосальний відбиток на розвиток практично всього людства. Сьогодні про постійні порушення, залежності та іншого виду деструкції не говорить хіба що лінивий. Цікаво, що інколи люди визнають, що надмірне користування мобільним телефоном призводить до проблем, хоча свою, видну неозброєним оком залежність від нього різко заперечують.

Мета дослідження – дослідити, на якому рівні у студентської молоді проявляються елементи фабінгу, а також виявити наявні взаємозв'язки фабінгу та его-станів.

Виклад основного матеріалу. Користування новітніми технологіями кардинально змінює не тільки поведінку, але й свідомість. Поступово виникає звичка у вживанні гаджетів, все частіше і частіше, формується залежність. Звісно, що користування такого роду девайсами, це – передусім спосіб реалізації віртуального спілкування, яке імітує структуру, функції і результати реальних стосунків і дій людини, через віртуальні образи [3, с. 21]. Однак, коли мова йде вже про порушення певної норми цієї «віртуальності», ми вже можемо говорити про формування певної залежності від тих чи інших видів користування девайсами.

Як правило, людей дуже дратує, коли співрозмовники їх ігнорують і концентруються на своїх смартфонах. Проте, вони не помічають, як часто